

Οικονομία: Προς ένα νέο, πιο μεγάλο, 2008

Διεθνείς καπιταλιστικοί οργανισμοί και κυβερνήσεις, μετά το ξέσπασμα της κρίσης του 2008, τρομοκρατημένοι από την κατάρρευση της βασικής τραπεζικής κολώνας πάνω στην οποία βασίζεται το παγκόσμιο καπιταλιστικό ιμπεριαλιστικό σύστημα, συνέδεσαν την επιβίωσή του με ακόμα πιο σκληρές αντεργατικές – αντιλαϊκές πολιτικές και μέτρα που θα φόρτωναν τα βάρη «διάσωσης» των τραπεζών και τις υπόλοιπες τεράστιες απώλειες της κρίσης στις πλάτες της εργατικής τάξης και των άλλων εργαζομένων. Και αποθρασυνόμενοι από την κατάσταση ανοργανωσιάς του ηγετικά ακέφαλου παγκόσμιου εργατικού κινήματος παραμύθιαζαν τον κόσμο ολόκληρο, διαλαλώντας ανά την υφήλιο πως μόνο με τις ακόμα πιο αντιδραστικές και απάνθρωπες «μεταρρυθμίσεις» τους, οι οικονομίες θα επανέλθουν δήθεν σε τροχιά ανάκαμψης και ανάπτυξης.

Πέρασαν από το 2008 επτά ολόκληρα χρόνια εφαρμογής αυτών ακριβώς των αντιδραστικών πολιτικών. Είτε με την μορφή των μηδενικών επιτοκίων και της «ποσοτικής χαλάρωσης» (ΗΠΑ), είτε ως «δημοσιονομική εξυγίανση» και λιτότητα (ΕΕ), οι συνέπειες τους που είχαν σε ολόκληρο τον κόσμο, καθυστερημένο και αναπτυγμένο, είναι ολέθριες, επιταχύνοντας ραγδαία τους ρυθμούς καταστροφής και διάλυσης που προκαλεί το σάπιο καπιταλιστικό σύστημα στην ανθρωπότητα και σ' ολόκληρο τον πλανήτη.

Η ανεργία πνίγει τους πληθυσμούς και οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές κατακτήσεις δεκαετιών των εργατών και όλων των εργαζομένων αφανίζονται. Η παιδεία, η υγεία, οι κοινωνικές υπηρεσίες διαλύονται και γίνονται είδη πολυτελείας για την συντριπτική πλειοψηφία των πληθυσμών. Η φτώχεια και η εξαθλίωση εξαπλώνονται με τρομακτικούς ρυθμούς σε όλο και μεγαλύτερα τμήματα των κοινωνιών, η πτώση του λαϊκού βιοτικού επιπέδου τεράστια, οι στερήσεις των εκμεταλλευομένων αφάνταστες, η καταπίεση συντριπτική και οι κοινωνικές ανισότητες σε ασύλληπτα μεγέθη αφού ο κοινωνικός πλούτος, που παράγει η δουλειά των εργαζομένων, συγκεντρώνεται σε όλο και λιγότερα κεφαλαιοκρατικά χέρια. Ενδεικτικά, σήμερα, για πρώτη φορά το πλουσιότερο 1% ξεπέρασε σε κατοχή πλούτου το υπόλοιπο 99% του πλανήτη, ενώ οι 388 κεφαλαιοκράτες που το 2010

κατείχαν όσα και το φτωχότερο μισό του πληθυσμού της γης, το 2015 μειώθηκαν σε... 62. Πόλεμοι και συγκρούσεις, που γεννιούνται από τις αυξανόμενες ιμπεριαλιστικές αντιθέσεις, απλώνονται σε όλο και περισσότερες περιοχές του πλανήτη, διαλύοντας χώρες ολόκληρες και οδηγώντας στην προσφυγιά και στο πουθενά πληθυσμούς εκατομμυρίων ανθρώπων.

Η εικόνα αυτή της αποσύνθεσης, που απεικονίζεται καθημερινά στις οθόνες των τηλεοράσεων και των σελίδων του καθημερινού και περιοδικού τύπου, δεν είναι τίποτα άλλο από την απεικόνιση της «αποτελεσματικότητας» των αστικών πολιτικών «διάσωσης». Κυρίως **είναι η τρομακτική σφραγίδα της συνολικής αποσύνθεσης και ιστορικής παρακμής του σάπιου παγκόσμιου καπιταλισμού πάνω στην καθημερινή κοινωνική πραγματικότητα.**

Αντί της ανάπτυξης στα πρόθυρα μιας νέας και μεγαλύτερης ύφεσης

Και που βρίσκεται άραγε η υπόθεση της «ανάκαμψης» και «ανάπτυξης» που κυβερνήτες, καθηγητάδες και κονδυλοφόροι κάθε είδους υπηρέτες των καπιταλιστών διατυμπάνιζαν; Τα οικονομικά στοιχεία και οι εξελίξεις που δημοσιεύονται από το 2008 και ιδιαίτερα τους τελευταίους μήνες, διαψεύδουν παταγωδώς αυτές τις αστικές ψευτιές και προσδοκίες.

Στο μοναδικό που στόχευαν και στοχεύουν οι ψευτο «διασωστικές» αντιδραστικές πολιτικές των καπιταλιστών **είναι η ασταμάτητη εντατικοποίηση της εκμετάλλευσης των εργατών, η καταλήστευση του εργατικού και λαϊκού βιοτικού επιπέδου, η κατάργηση των οικονομικών, πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων τους, η ταχύτερη και πιο εκτεταμένη συγκέντρωση και συγκεντροποίηση του κοινωνικού πλούτου σε λιγότερα καπιταλιστικά χέρια, η εξασφάλιση όλο και μεγαλύτερης και πιο απρόσκοπτης κερδοφορίας των κεφαλαιοκρατών.**

Επτά χρόνια μετά, ο παγκόσμιος καπιταλισμός, αντί της προσδοκώμενης ανάκαμψης, βρίσκεται στα πρόθυρα μιας νέας ακόμα πιο βαθιάς βουτιάς, πολύ μεγαλύτερης απ' αυτής του 2008.

Σύμφωνα με τελευταία στοιχεία της Eurostat, (12/2/2016), οι 19 χώρες του ευρώ, στο δ' τρίμηνο του 2015 παρουσίασαν αύξηση του ΑΕΠ μόνο κατά **0,3%**

σε σχέση με το προηγούμενο και

1,5%

σε σχέση με το δ' τρίμηνο του 2014. Αυτή η ουσιαστική στασιμότητα που με λαθροχειρία την ονομάζουν «ανάπτυξη» έχει βέλος προς μεγαλύτερη επιβράδυνση στις μεγάλες οικονομίες του ευρωπαϊκού καπιταλισμού (Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία) αγγίζοντας τα όρια της ύφεσης ενώ η Ελλάδα και η Φινλανδία βρίσκονται ήδη σε υφεσιακή πορεία. Είναι χαρακτηριστικό ότι η Γερμανία, η ατμομηχανή της Ευρώπης, παρουσιάζει συρρίκνωση της βιομηχανικής παραγωγής με χαμηλότερες εξαγωγές και κατάφερε να αποφύγει την αρνητική ανάπτυξη μόνο από την αυξημένη ζήτηση που προκάλεσε ο ερχομός του 1 εκατ. προσφύγων στο εσωτερικό της.

Αυτοί οι σχεδόν μηδενικοί δείκτες της στασιμότητας ήταν και το καλύτερο σημείο που μπόρεσε να φτάσει ο ευρωπαϊκός καπιταλισμός.

Η εικόνα αυτή βέβαια δεν περιορίζεται στην Ευρώπη. Κυριαρχεί σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του καπιταλιστικού κόσμου, χαραγμένης απ' όλες τις ανισομέρειες και ανισότητες που τον διαπερνούν. Ήδη ο ΟΟΣΑ, στην εξαμηνιαία έκθεσή του, στο τέλος του 2015, υποχρεώθηκε να αναθεωρήσει προς το χειρότερο τις προβλέψεις του για την παγκόσμια οικονομία. Και τονίζοντας ότι **«οι ροές του παγκόσμιου εμπορίου έχουν μειωθεί επικίνδυνα, κοντά σε επίπεδα που συνήθως συνδέονται με την εμφάνιση παγκόσμιας ύφεσης...»**

υ κύκλου κρίσης!

, δεν αποκλείει την έναρξη ενός νέο

Η σημαντική επιβράδυνση της κινέζικης οικονομίας στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων 25 χρόνων, η μαζική φυγή κεφαλαίων απ' αυτή, και το μεγάλο χρηματιστηριακό κραχ που την σημάδεψε στις αρχές του 2016. Η κατακόρυφη μεγάλη πτώση των τιμών πετρελαίου με τις έντονα καταστροφικές επιδράσεις που έχει πάνω σε βασικούς παράγοντες της παγκόσμιας σκηνής (Ρωσία, Ιράν, Βενεζουέλα κλπ) και με τις σημαντικές παγκόσμιες οικονομικές διαταραχές που προκαλεί. Η μεγάλη κρίση που μαστίζει τις λεγόμενες «αναδυόμενες οικονομίες» που κατά την Λαγκάρντ του ΔΝΤ «αποτελούν στήριγμα της παγκόσμιας οικονομίας», και η μεγάλη φυγή κεφαλαίων απ' αυτές που προκαλεί η αναμενόμενη αύξηση των επιτοκίων από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ. Η χρόνια αδυναμία του αμερικάνικου καπιταλισμού για σοβαρή αναπτυξιακή πορεία, παρά την μεγάλη αφαιμάξη κεφαλαίων που κάνει από την παγκόσμια οικονομία, οι νομισματικές παλινωδίες του και οι συνέπειες που έχουν πάνω σε ολόκληρο τον κόσμο. Η μεγάλη αύξηση των ιμπεριαλιστικών ανισοτήτων και αντιθέσεων που στην περιοχή της Μεσογείου της Συρίας, της Μ. Ανατολής και ολόκληρου του κόσμου, που τείνουν να αγγίζουν όλο και περισσότερο τα όρια γενικευμένης πολεμικής σύρραξης.

Όλα αυτά μαζί, σε αλληλεπίδραση και αλληλεξάρτηση με το σύνολο της οικονομικής και κοινωνικής πραγματικότητας που αναπτύσσεται πάνω σε ολόκληρο τον πλανήτη, αποτελούν το προανάκρουσμα της νέας βουτιάς που θα έχει ο παγκόσμιος καπιταλισμός. Μιας βουτιάς που η προηγούμενη του 2008 θα ωχριά μπροστά της αφού όλοι οι παράγοντες και οι αιτίες της παρακμής και της αποσύνθεσης του χρηματοπιστωτικού οικοδομήματος και ολόκληρου του καπιταλιστικού συστήματος, που την είχαν προκαλέσει, παρέμειναν άθιχτοι και συνεχίζουν να δρουν με ακόμα μεγαλύτερη διαλυτική ορμή.

Τα πρόσφατα χρηματιστηριακά κραχ του Φλεβάρη και η μεγάλη πτώση των τραπεζικών μετοχών, το έκαναν αυτό εντελώς καθαρό. Παρά τα αμέτρητα και μυθικών διαστάσεων ποσά τρισεκατομμυρίων δολαρίων και ευρώ, που οι κυβερνήσεις τα άρπαξαν από τους εργαζόμενους και τα έριξαν μέσα στα θησαυροφυλάκια των τραπεζιτών για την «διάσωση» των τραπεζών τους, το τραπεζικό και ολόκληρο το χρηματοπιστωτικό σύστημα παραμένει μέσα στην αστάθεια και την ανισορροπία, έτοιμο για μια καινούρια κατάρρευση.

Ο «βράχος» που είναι φελλός

Η πιο χαρακτηριστική και αντιπροσωπευτική περίπτωση αυτής της πραγματικότητας αποτελεί η περίπτωση του αποκαλούμενου «βράχου» της Deutsche Bank. Της ναυαρχίδας των γερμανικών τραπεζών που από την ίδρυσή της (1870), αποτελεί το πιο κορυφαίο εργαλείο του γερμανικού ιμπεριαλισμού. Που, σήμερα, χάνει κάθε μέρα 1 μονάδα από την αξία της μετοχής της και συνολικά, από την αρχή του χρόνου, έχει χάσει το 41%. Η τράπεζα αυτή που δεν συνήλθε ποτέ από το κραχ του 2008, είναι φορτωμένη με βουνά «τοξικών» ομολόγων με αυξημένο ενδεχόμενο μη αποπληρωμής τους. Γεγονός που διπλασιάζει καταστροφικά το «κόστος προστασίας» τους. Αποτελώντας εδώ και δεκαετίες τον μεγαλύτερο παίκτη παγκοσμίως στα κερδοσκοπικά παιχνίδια του συναλλάγματος και του αέρα των τραπεζικών παραγώγων, η DB

, έφτασε σήμερα να έχει ένα χρέος που υπολογίζεται ότι ξεπερνά τα... 60 τρισεκατομμύρια ευρώ!! Δηλαδή 20 φορές περισσότερο από το γερμανικό ΑΕΠ και σχεδόν τετρακόσιες φορές μεγαλύτερο από ελληνικό δημόσιο χρέος! Μια μαύρη τρύπα που πρακτικά είναι αδύνατο να εξυπηρετηθεί! Ο «βράχος» είναι τελείως λάσπη.

Ένα τέτοιο τραπεζικό σύστημα είναι θέμα χρόνου και αφορμής για το πότε θα καταρρεύσει. Και όσα μέτρα και αν πάρουν οι κυβερνήσεις για να αποφύγουν την κατάρρευση, το μόνο που ίσως καταφέρουν θα είναι να απομακρύνουν λίγο την βεβαιότητα αυτή, μεταφέροντας, όμως, τις καταστροφικές συνέπειες της νέας «διάσωσης», σε άλλους

τομείς της οικονομίας, συσσωρεύοντας τις συνθήκες για ακόμα μεγαλύτερη και πιο βαρύγδουπη κατάρρευση.

Η δυναμική αυτή ισχύει και στην περίπτωση ύπαρξης κάποιας οικονομικής ανάκαμψης από τον πακτωλό των κερδών από την καταλήστευση των εργατικών και κοινωνικών κατακτήσεων. Από τις συνθήκες λειτουργίας του ίδιου του καπιταλισμού **μια οποιαδήποτε ανάκαμψη, μικρότερη ή μεγαλύτερη, αποκτάει αναπόφευκτα περιστασιακό και κοντοπρόθεσμο χαρακτήρα που θα ενεργοποιήσει τις ίδιες λειτουργίες επιστροφής σε ακόμα μεγαλύτερη ύφεση.**

Οι αιτίες της κρίσης

Οι αιτίες που προκαλούν όλα αυτά τα φαινόμενα της καπιταλιστικής κρίσης δεν είναι βέβαια κάποιες λαθεμένες πολιτικές κάποιων ανίκανων πολιτικών ή των κομμάτων τους. Αυτές είναι μόνο η επιφάνεια των πραγμάτων που μπορεί ίσως να επιδεινώνουν ή να απαλύνουν τα φαινόμενα και το χρόνο της εκδήλωσής τους. **Οι αιτίες βρίσκονται πιο βαθιά, στα θεμέλια του ίδιου του καπιταλιστικού συστήματος. Υπάρχουν στην ίδια την δόμηση και την φύση του συστήματος της ατομικής ιδιοκτησίας των μέσων παραγωγής. Πηγάζουν από την αγεφύρωτη αντίθεση μεταξύ των αστικών σχέσεων παραγωγής και του μεγέθους των παραγωγικών δυνάμεων που αυτές οι ίδιες έχουν δημιουργήσει.**

Η ιστορική παρακμή του καπιταλισμού, που αυτό συνεπάγεται, και η ανικανότητα να εξασφαλίσει στην κοινωνία την συνεχή λειτουργία και την αναγκαία διεύρυνση των παραγωγικών δυνάμεων αποτελεί την βάση της αποσύνθεσης που ζει η ανθρωπότητα. Και δεν αντιμετωπίζεται παρά μόνο με την πάλη της εργατικής τάξης για την ανατροπή των σάπιων δομών και θεμελίων του καπιταλισμού, με την σοσιαλιστική ανοικοδόμηση της οικονομίας και ολόκληρης της κοινωνίας.

Σταθάτος Χ.